

Izjava vsak dan
izd ob nedeljah in praznikih) ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 9. uri včutraj.
časovne številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink)
največjih tobakarnih v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici,
ali, Kranj, Maribor, Celovem, Idriji, St. Petru, Šežani,
Nabrežini, Novem mestu itd.
prirode in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“
Giorgio Galatti št. 18 — Uradna ura od 2 pop. do 8 zvečer.
na oglasu 16 stotink na vrsto peti; ponanice, osmrtnice,
javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.
TELEFON št. 820.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaka
za vse leto 24 kron, pol leta 12 kron, 3 mesece 6 kron.
Na naročbe brez dopolne naročnine se izplača ne ozrač.
Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovan:
pisma se ne sprejemajo in rekepi se ne vradijo.
Naročnina, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista
UREDNIŠTVO: Ulica Torre bianca št. 12.
Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastni
konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcij
lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18
Poštno-hranilni račun št. 841.652.

Rusko-japonska vojna.

(Brzojavne vesti.)

Port Artur še vedno v ruskih rokah.

TOKIO 28. Iz Port Arturja in Liao-
janga ni nobenih določenih poročil. Zdi se,
da je zavzetje trdnjave mnogo težavnije
nega se je mislilo. Prebivalstvo postaja
nestrpo, ker ne morejo japonske čete
zavzeti Port Arturja. Japonci niso mogli
vzeti vtrvdbe Ičan, ampak so bili pri-
raznih poskusih odbiti.

BEROLIN 28. Berliner Tageblattu so
brzojavili iz Liaojanga: Pred štirimi
dnevi je baje dospelo semkaj poročilo ge-
nerala Steselja, da se zamore Port Artur
držati še šest tednov. Neki ameriški po-
morski agent, ki je včeraj dospel semkaj
iz Port Arturja, meni, da se Port Artur
zamore še držati tri mesece.

Ruski načrt glede umikanja.

BEROLIN 28. Polkovnik Gaedke je
brzojavil iz Liaojanga Berliner Tageblattu: Vzlic ugodnemu izidu včerajšnjega boja,
v katerem je bilo razbitih 24 japonskih
topov, hočejo Rusi koncentrirati svojo ar-
mado za Liaojangom. Zveza s Harbinom
je popolnoma svobodna.

Pričakuje se velika bitka.

LONDON 28. Iz glavnega stana Ku-
rokijevga so sporočili Daily Mailu: dne
25. t. m.: Ruska pozicija pri Ansančan
napravlja silen utis in vse kaže, da pride
v kratkem do občega spopada med obema
armadama. Iz Kupantse so sporočili, da
prihajajo Rusom iz severa po železnici
vsakih 20 minut vlaki z novimi četami in
velikimi topovi. Novodošli Rusi so čvrsti
mladi ljudje v kaki-(rumenkastih) suknjah
in tehnih hlačah. Tudi na ruski strani, so
mnenja, da pride v kratkem do velikega
spopada.

Ruske ladije v Velikem Beltu.

BEROLIN 28. Berliner Tageblattu so
brzojavili iz Kodanja: Z otoka Born-
holm so videli včeraj popoludne 4 velike
inozemcke vojne ladije, ki so plule v za-
padni smeri.

Sežiganje mrljev pri Japoncih.

PETROGRAD 28. Japonska vlada
je paročila v Inkavu 10.000 leseni za-
bojkov v katerih bodo shranili pepel
sežanih mrljev. Zaboje so odposlali na
fronto pred Liaojang. Za sežiganje mrljev
je japonska vojna uprava najela 800 kia-
tajskih kuljev.

Brzojavne vesti.

Minister Körber v Galiciji.

KRAKOV 28. Ministrski predsednik
Körber je inšpiciral predpoludne više de-
želno sodišče, kjer ga je vsprejel pred-

sednik Hausner, na to je sprejel razne de-
putacije, sodnijske uradnike, zbornico od-
vetnikov in notarjev. Popoludne je mi-
nister Körber odpotoval v Wieliczko, kjer
si je ogledal okrajno glavarstvo in soline.
Nato se je minister odpeljal nazaj v
Krakov odkoder je ob 11. uri zvečer od-
potoval v Tarnobržeg.

Punt v sultanovi palači.

BEROLIN 29. Berliner Tageblattu so
brzojavili iz Carigrada: Ker se je alban-
ska palačna straža spustala, so morale
druge čete mirit, vsed česar je bilo več
mrtvih in ranjenih. Med ranjenci je tudi
en general, en adjutant in poveljnik pa-
lačnih gasilcev. Vzrok puntanju je zaostala
plača, najbrže je temu tudi krit odločni
nastop Turčije, ki hoče vpeljati reforme
proti upornim Albancem v Peču.

Civilna agenta v Makedoniji.

MONASTIR 28. Civilna agenta sta-
se povrnila semkaj s svojega inšpekcijs-
kega potovanja.

Visoka carinska kazen.

SOFIJA 28. V Samovitu je zaplenila
carinska oblastnija 1500 kilogramov žve-
plenega eterja vrednega 10.000 levov, ki
je bil iz Avstrije namenjen za Carigrad
ter krivo naznačen za žvepleno kislino.
Uvoz žveplene eterja v Bolgarijo je
namreč prepovedan. Oblastnija je kazno-
vala odpošiljatelja z denarno globo 66.000
levov. Zaplemba se je izvršila po neki
pomoti in ni izključeno, da se stvar mir-
nim potom poravnava.

Metropolit Inokentij.

BELIGRAD 28. Včeraj se je povrnil
semkaj metropolit Inokentij, ki je bival
več časa v nem avstrijskem kopališču.

Protimadjarske demonstracije.

OSJEK 28. Namestnik finančnega rav-
nateljstva Krcivoj je ukazal 18. t. m. od-
straniti v Djakovem hrvatsko zastavo, ker
ni bila razobesena poleg tudi madjarska
zastava. Radi tega je bila včeraj velika
demonstracija pred stanovanjem Krcivo-
jevem, česar okna so demonstrantje raz-
bili. Med burnimi pereat-klici madjar-
skim uradnikom je hodila ogromna mno-
žica naroda po mestnih ulicah.

Grški kralj.

PARIZ 28. Grški kralj Jurij je odpo-
toval od tukaj v Kodanj.

Italijanski odposlanec v Belegogradu.

BELIGRAD 28. Kralj Peter je spre-
jel novoimenovanega italijanskega odpo-
slanca Gucciolija v slovenski avdijenci, ka-
teri je prisostvoval tudi minister zunanjih
stvari Pasić. Odposlanec je v svojem na-
govoru naglašal sorodstvo kralja Petra z
italijansko kraljevsko hišo.

zmagovalka v prestolnico. Na svodenje! —
Istega dne, ko je carica odišla iz
Petrograda, povrnil se je Mirovič k svoji
polkovniji v Schlossburg. Tam se je
vsaki teden menjalo po sto vojakov za
službo v trdnjavi.

Hodnik celice, v kateri je stanoval
pravi car Ivan, čuvalo je vedno po osem
vojakov.

Ko je prišel Mirovič na svoje mesto,
začgal je vsa pisma, v katerih so mu bili
dani ukazi za izvršenje dela in on se je
zvito in navdušeno odločil, da izvrši vse.
Z denarjem, ki ga je dobil od kneginje
Daškove, podkupil je tri podčastnike in
dva prostaka od svoje polkovnije, rekši
jim, da je Ivan pravi car in da je on od-
ločil rešiti ga iz ječe.

Kmalu je zadela tudi njegova služba.
V tem času se je točno prepričal o stanju
v trdnjavi, a za delo je namenil noč 16.
julija.

Te noči je nehala njegova služba.
Naprosil je zapovednika trdnjave, Bered-
nikova, naj mu dopusti, da služi še nadalje

Rusko-japonska vojna.

TRST, dne 28. avgusta 1904.

Ruski Leonida.

Sedem mesecev bo skoro, odkar se ruski
junski v Port Arturu bore dan in uč. Dan
na dan odbijajo silne napade in hip za hi-
pom jim leti svrženke nad glavami in jim
grome topovi. Nad šest mesecev že več
tsko grozno življe, legajo in ustajajo s puško v
roki. Zgodovina morda ne pozna izgleda
teke obrame. A v zgodovini bo poleg Leonida
mesta za ime Steseljevo, hrabrega branitelja
Port Arturja. Kako dolgo bodo vstrajali
v teh nadčloveških naporih, to je težko
prorokovati, kojti tudi Rusi so ljudje iz mesa
in kosti. Pa budi kakor hoče: ali se Port
Artur vzdrži, ali pada končno, Port Artur
bo blestel v vojni zgodovini vseh narodov,
stoletja se bodo divila ruskemu junashtu. Na
adreso njih, ki obžalujejo usodo posadke,
piše »Jedinstvo«: »Kako malo so na duhu
oni, ki pišejo kaj tacega! Naoprotno: Steselj
in vsi junaki okolo njega uživajo ravno te
dni. V prvem početku vojevanja more biti
potresov, ali po šestih mesecih, ko so prišli
časi, na katere so se pripravljali, ko so s'nili
dnevi slave, o katerih so sanjali vso to dobo,
živči v vojnem ambijantu, uverjeni, da njih
gleda vsa Evropa, gleda car, gleda Rusija:
prepričani smo, da so ob vsem trudu in
vsem naporu oduševljeni, da so ponosni, ker
se je slednjič začel pravi boj. Rusija je že
večkrat prisilila svet v občudovanje del
njihovih otrok, eili ga tudi danes se svojimi Star-
tanči okolo Steselja, novega Leonida!«

Hrvatje v Port Arturju.

IZ »Obzora« posnemljemo, da se v ruski
posadki v Port Arturu nahaja tudi nekaj
Hrvatov, Ličanov. Isti so popred delali v
Kaforniji. Kopali so zemljo, ki so jo bili
vzeli Japonci v zakup, a ti posledo so jih
prisili, da sužijo v njihovi vojski. Nu, po-
sredno se jim je, da so pred Port-Arturjem
prešli ruske obrambene vrste. In ker so do
kazali, kako so jih Japoneci prisili na voje-
vanje, so jih Rusi preboleli v svojo vojno
opravo in tako se sedaj vojujejo skupno z
Rusi proti žoltim Japoncem.

Higijena v slovenski šoli.

Prislušuje dr. Živko Lapajne.

(Dalje.)

Dobrej, škrlatica, davči in oslovski ka-
šelj so prav zelo naležljive bolezni in poleg
tega tudi zelo nevarne, bodisi da vsled njih
otroci umirajo ali trpa vse življenje na njih
posledicah, kakor so gluhost, gnojno vnetje
srednjega ušesa, obistuo vnetje itd.

Vse te bolezni se le prečesto šrjo po
predavanjem šolskega odposlanca v
četrtek, Otroci, ki so od narave
s'abotnejšega telesnega zdravja, zaostajajo vsled
šolskega obiska v sumljivi meri v rasti, drugi

tukaj. Zapovednik mu je dovolil drage
volje in je pozabil (nalač) zahtevati od
njega ključe od trdnjave.

Po noči dne 16. julija 1764, točno ob
1. uri, pustil je Mirovič zarotnike skozi
tajna vrata. Ti so pohiteli k straži, zbrali
vojake, a Mirovič jim je na glas prečital
ponarejeni nalog senata: — „Ker se je
carica Katarina II. nasilita vladanja nad
nehvaležnim in neukim ljudstvom, odločila
se je ostaviti Rusijo ter se omožiti z gro-
fom Orlovom.“ — O teh besedah je za-
drhtel Mirovič glas, a potem je nado-
ljeval: „Kadar prispe na mejo države,
povrne krono carevici Ivanu. Zato nalaga
senat poročniku Miroviču, da carevica
osvobi in ga dovede v Petrograd.“

Vojaki so vskliknili; nad petdeset njih
je zgrabilo za orožje, nekateri so vzdignili
Miroviča na rame in tako so šli ob gro-
movitem vpitju k zapovednikovemu sta-
novanju. Berednikov, ki se ni spal, prišel
jim je nasproti v popolni opravi.

— V imenu pravega cara Ivana, dajte
vaš meč!

postajajo jetiči, dekle, pred obiskom šole
rdečeljne in živahne, bledijo in mediijo, pri
drugih se pojavlja histerija, ples sv. Vida.
Vse te bolezni, ki ne minejo brez zlih po-
sledic na zdravju. Skratka: obisk šole je
zdužen s premognimi nevarnostmi za zdravje
nežne mladine. Te nevarnosti so pa tem
več, čim več postajajo zahteve, ki jih stav-
lja mladini moderna šola. Ponisliti je le
treba, koliko znanja se zahteva dandas od
vsakega človeka, ki hoče med svetom kolik-
aj veljati in si osigurati škorjico dobrega
kraha. Marsikdo si je priboril to na škodo
svoga zdravja, ali odnesel je iz šole k pre-
zgodnjemu smrti.

Naloga šolske higijene.

OI vseh navedenih kvarov na zdravju
uspešno ubraniti šolsko mladino, je naloga
moderne šolske higijene. Nje potreba je vsa-
kemu razvidna že iz zgoraj navedenih bolezni
pri šolski mladini. Slednja naj se izobražuje,
kakor do sedaj; pri tem pa se ima strogo
paziti, da si čhranja ves čas čim boljše
zdravje. Kakor umljivo, upravlja in urejuje
zahteve higijene v šoli šolski zdravnik; uči-
teljstvo pa mu v tem prijazno pomaga. Šolska
higijena se peča s šolskim posopjem, ki (ni-
kakor ne sme biti zaduhla vojašnica, marveč)
mora biti na takem prostoru in tako zidana,
da prihaja vanje obilica svetlobe in čistega
zraka, da se daja zlahko čistiti, zračiti in
kuriti, tako, da prihajo otroci vsak dan v
snažne, brezprešne robe, napolnjene dubotečega
vzorca. Umeje se, da krog šolskega posopja
ne sme biti ropota, prahu, suradu itd. Veliko
važnost je polagati na umeščanje higijeničnih
klopi, to je klopi, v katerih sedijo otroci
tako, da si vsled njih ne kvarijo oči in ne
krivijo hrbitenje. Poleg tega se bavi šolska
higijena že z mnogimi drugimi važnimi vpra-
šanji, kakor s številom in razdelitvijo učnih
ur, premori, domačimi nalogami, preoblož-
jem z delom, kaznimi, p. č. t. s. itd. — Umevno je samo ob sebi, da tudi z bolez-
nimi učencev.

Učiteljstvo ima tu največjo priliko, da
zapaža bolezni in telesne hibe otrok, kajti
ono opazuje iste dan za dnevom. Tako spo-
znava najp. vč. itd., da postaja ta ali oni
učence kratkovidni, drugi da glaši, ali ima
iztok iz ušesa, t. e. visoko ramo, četrti oteklo
lice ali smeti na glavi. O vsem tem je ob-
veščati šolskega zdravnika in ta naj pravo-
časno odpomore bolezni in nje zlim posledicam.

Cesto je videti v šoli otroke, ki imajo
stalo odprtta usta, znamenje, da dihajo skozi
usta. Taki otroci so običajno zelo razstrešeni
ter slabo slišijo in vsled tega ne morejo sle-
dit pouku. Vzrok temu je povečanje mand-
l

